

1. maja 1869 odboru „Slovenije“ v Ljubljano poslal. Takrat bila je volitev deželnega poslanca v Trebnem na Dolenskem. Odbor „Slovenije“, ki na gosp. dr. Valentina Zarnika menda že takrat ni nič pravega zaupanja stavljal, je zahteval od njega, naj objavi svojo politično vero; dr. Valentin Zarnik je to storil in „Sloveniji“ poslal svoj program.

Nedavno sem po „Novicah“ iz leta 1869 nekaj stikoval, kar jojmine! v 19. listu na zadnji strani zadevem na Zarnikov program „per longum et latum“, in tu berem pod točko 3. to-le:

„Da je v verskih in šolskih zadevah za naš narod ta politika najkoristnejša in najshodnejša, katero večina zdanjega Kranjskega zbora sledi. Jaz sam, ako bi bil v tem zboru sedel, nikdar ne bi bil drugače v omenjenih zadevah glasoval. Posebno mi pa do tega stoji, da se šola od cerkve ne loči; vsako delovanje za ločitev zdi se mi vedno jako škodljivo in pogibelno za naš narod.“

Tako od besede do besede se je med drugim glasil leta 1869 program dr. Valentina Zarnika. Kdor ne verjame, naj ide sam ga čitat. In zdaj so ravno verske in šolske zadeve tisto, kar nasproti voditeljem slovenskega naroda tako zvanim „mladoslovencim“ tajijo, ki so o tem pravi pajdaši nemških in nemčurskih liberalcev. In eden teh prvakov „Narodovcev“ je dr. Valentin Zarnik, ki se v politiki suče, kakor veterinik na strehi, tedaj pravega političnega petelina reprezentira. In takim veterinikom naj kdo zaupa?!

Iz Maribora 1. januarija 1874.

Národno blago.

Pregovori in reki Notranjski.

Zapisał J. Potěpan Škrljev.

Noč ima svojo moč.

Lep glas gré v deveto vas.

Ženski jok in mačkine solzé.

Če žena hlače nosi, mož slabo kosí.

Majhni otroci, majhina skrb, veliki otroci, velika skrb.

Kar se v luži zleže, rado v lužo leže.

Kar mačka rodí, rado miši loví.

Mačka stori dobro gospodinjo.

Kar mladi ne vedó, jim stari povedó.

Enemu Bog dá veslo, drugemu pa teslo.

En čas je tekla pod tvoj most voda, en čas naj pa pod mojega teče.

Ne pomaga starega konja učiti voziti.

Ljudje vselej od ljudi govorijo, volkovi pa od volkov tulijo.

Kedar se svinja v rž navadi, ali je treba rž požeti ali svinjo ubiti.

Šparovec cirovca najde.

Neče mačka sala (dokler ga nima).

Po veselju jok, po smehu stok.

Leske žene so s trnjem ograjene.

Novo leto — staremu!

Pobral si, stavec, zdaj kopita

In stekel z lahno sinu nogó,

Z žebli je škornja b'la nabita,

Nabrušen jezik ti ojstró:

Zató noben te več ne vjame —

Le hodi — ti ne maraš za-me!

Staro leto — novemu!

Novinec, češ imeti novo,

Kar bilo je starejim prav,

Podreti češ stvari osnovo

In praviš, da tvoj um je zdrav.

Kako? Danes kar novo bilo,

Bo jutri v staro se zvrnilo:

Zato za mano malo glej,

Da ne prestopiš svojih méj!

Gospôdi ob novem letu!

Kmet je, ki druge vse preživi,

Sam pa naj večkrat slabo živi,

Naj se gospôda pósti večkrat —

Kmet brez skrbi živel enkrat bi rad!

Hrabroslav Perné.

Lepoznanske stvari.

Dvojni sveti večer.

Novelica, po E. svobodno posnel Josip Levičnik.

I.

Bilo je na sv. večer leta 1848. Gosta noč razprostrla je bila tamna krila svoja čez obširno planoto, ter nad deželno glavno mesto G—. Mrzlo-ledeni veter je bril in pometal drobne snežinke po mestnih ulicah, ktere so bile že zarad tega popolnoma osamljene, še bolj pa vsled tega, ker se je prebivalstvo, visoko in nizko, staro in mlado, radovalo v gorkih stanicah ter radostno zbrano bilo okrog jaslic, pred katerimi je gorelo obilno svetlih lučic, ki so svojo blišavo nekako svečano-prijazno razsipale skozi okna ven v burno mrzlo noč.

Le ena hiša stala je v popolnem nasprotju z ostalimi mestnimi poslopji; — njene okna bila so žalostno-temna, in ne en radosten glas ni se čul iz prostorov njenih začrnelih zidin. A od kodi bi tudi tu izvirati mogla kaka veselost? Bila je namreč to deželna jetnišnica, — kraj, postavljen v domovje britki tugi, obupni samoti, neizrekljivim čutom; dá, mnogim celó v živi grob! —

V eni izmed mnogoštevilnih malih sobic tega osodpolnega poslopja našel se je zaprt mlad gospodič krepke visoke rasti in posebno zalih lic. Njegovega lepega obličja ni zatemnevala gosto zaraščena brada; pač pa svedočila blede osuhlost, da jetniške sobice zrak slabo pristje njegovu čvrsti naravi. Glavo otožno ob roko naslonjeno, sedel je pri mali hrastovi mizici. Slabotna lučica brlela je na njej, in razsvitlevala dvoje knjig, izmed katerih je ena pred brhkim mladenčem odprta ležala. Zamišljeno je sicer gledal vanjo, — al brati iz nje, — tega ni dopustila mu otožna duša.

„O ti srečni, preblaženi sveti večer!“ — izusti tihotno ter zdihne tako globoko, kakor da bi hipoma dolgo zatrta čutila siloma zvladala mu duha; „o ti presrečni sveti večer, kako daleč od mene so miline tvoje! Zakaj ne doseže tudi le en žarek blaženstva tvojega mene osamljenega siromaka! O draga mati! oj zlata mati moja! kako prav ste imeli vi, ko ste mi tolikokrat svarilno djali: Sin, edinček moj, ne bodi nespameten! Nikar ne stavi upov svojih v abotne sanjarije novo nastopljene dôbe, zlate svobode! To so ti same goljufive péne, s kakoršnimi si nevedni otroci zlatijo svoje igrače! In jaz vas nisem hotel slušati, ne ubogati! Kako žalosten mora biti tudi za vas nocojšni sveti večer!“

Zdaj se od daljnega stolpa oglasi ure glas. Jetnik šteje njene počasne udarce. Pri zadnjem plane, kakor

od strupenega gada vpičen, obupno kvišku, ter glasno zastóka: „sedem! da, sedem! to je strahovito število. Sedem dolgih let moral bom preživeti v tem živem grobu, za dobro zaključenimi vratmi. Strašansko je to! Že sedem mesecev, ki sem jih strpel v preiskavi, bilo bi me pripravilo v obup in ob pamet, ako bi nje ne bilo!“ — Zadnje besede je bil spregovoril jetnik nekako bolj plahotno, tiho; potem pa nadaljuje sam pri sebi: „Bo li rešila dano mi besedo? mi bo res za božični dar prinesla oprosteno iz te grozovito žalostne tesnobe? Mina! Mina! ki sem te imel do nocoj za dobrega angelja svojega, si me tedaj tudi ti oguljufala? Al — kaj bi se temu čudil, ako jej strpne srce; vsaj je nadjetničarjeva hči, rojena in odrejena v strahovitem tem domovju, kjer so zatrti vsi blagosrčni čuti in vlada edino le hladnokrvne postave železna črka. — Pač res! vse pod solncem je hlinstvo in laž! Le zakaj sem toliko zidal na to, — no, tega ne tajim — angelško-lepo obličice, njene čarobne oči, njene medene besede? O, jaz pomilovanja vredni nesrečnik!“

Zdaj pritisne svoje uho na težke, z debelim železjem okovane hrastove duri, potem pa korači nemirno po tesni sobici gori in doli. Al kmalu postojí; dozdevalo se mu je, da bi bil nekaj slišal. Je bila to li resnica ali le domišljija? Znano je, da zapor jetnikom sluh prečudno poostri. Zopet se bliža, po prstih stopaje, vratam. Zunaj poškrebenalo je zdaj nekaj na nje, in sicer tako tiho, da bi tega menda nobena druga živa duša čula ne bila. Al nesrečni naš mladeneč slišal bi bil menda sópsti tudi same nevidne duhove; — ni čuda toraj, da je njegovo blede obličje zdajci obsijano postalo od čutov neizrekljive radosti. Nekako zamolklo zakašlja v znamenje, da je slišal; v tem hipu pa se tudi odpre malo, v težka vrata vdeleno, pa dobro zavarovano okence, ki je služilo, ne toliko za potrebno pomenkovanje z jetniki, kot v to, da je neštevilnokrat skrivaj pokukal skoz vá nj kak jetnišk nadzornik ali čuvaj, ki je opazovati hotel opravila nesrečnih zapornikov. Kdo je zdaj stal pred majhnim okencem, tega v gosti tmíni naš jetnik ni mogel opaziti; previdno varoval se je tudi spregovoriti kako besedo; — ječa naredi namreč stanovnike svoje neskončno previdne, a tudi zvite. Tiho zašepetá zdaj neki glas skozi okence: „Med zvonjenjem o polnočnih zornicah se mora zvršiti!“ — in pri teh besedah smukne neki zavitek jetniku v roke.

„Mina!“ — odvrne enako tiho zdaj presrečni mladeneč — „ne ganem se poprej iz mesta in ne dotaknem se nobene reči, dokler mi ne daš še enkrat slovesno trdne obljube, da moja si in ostaneš za zdaj in za vselej, naj pride čez naju karkoli. V zagotovilo tega daj mi svojo roko!“ — In zdajci stegne se v plahi naglosti lepa snežno-bela ročica skozi malo, z železnim križem omreženo okence. Jetnik jo iskreno obseže z obema rokama, ter pritisne jo tako strastno na svoje srce, kakor da bi je nikdar več spustiti ne hotel; potem jo obsiplje z vročimi poljubi, dokler je deklica skoraj siloma ne odtegne toliko živahnemu negovanju. Koj zatem se okence zopet tiho zapre, in poprejšnja smrtna tišina zavlađa v samotni izbi. (Dal. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor Štajarski.

V 6. seji je bil na dnevnem redu predlog grofa Platza, da naj se sestavi odbor sedmerih udov, ki bode preiskaval vzroke javne nevarnosti in primernih pripomočkov zoper njo nasvetoval. — Podpiral je svoj predlog prav dobro in med drugim rekel:

Podložniki, ki davke plačujejo in svoje sinove armadi dajejo, imajo tudi pravico do obrambe svojega premoženja in življenja. Oboje je pa dandanes v veliki nevarnosti. In da se tudi njemu, kakor poslancu Bärnfeindu, od strani vlade ne bi očitalo, da le po vetru maha, našteje nekoliko hudodelstev, ki so se v najnovjšem času godile. To vse dela strah in grozo deželanom, treba je toraj misliti na pomočke zoper splošno nevarnost. Pravo je zadel, omenivši, da so temu mnogo krivi premehki sodniki. Res je sicer, da nočejo danje sodnije nič slišati od ubranilnih (preventivnih) naredeb, ampak da le kaznujejo doprinešena hudodelstva; al to poškodovanemu prav malo pomaga, in če je bil umorjen, celó nič. In če obsojenec nič nima, je tudi ukaz, da ima škodo povrniti, za poškodovanega le list papirja brez vrednosti. Slednjič pové iz svojega življenja primerljive, kateri kaže, da so nekdanji sodniki drugih misli bili kot sedanji. Ko je on namreč kot sodnik službo na Štajarskem dobil in se na Dunaji od svojih viših poslovil, mu reče že zamrli izvrstni pravdoslovec: „Zdaj tedaj nastopite Vi sodniško službo. Dajte pravico vsakemu, ter pomislite, da je mehкота proti hudodelnikom o nepravem času — nezasluzena kazen za poštene ljudi.“ (Pohvala.) Predlog grofa Platza, katerega je od slovenskih poslancev edini Herman podpisal — drugim slovenskim poslancem ni tedaj nič mar zato, ali roparska drhal po deželi ljudi dère, požiga itd.!! — se izroči posebnemu odseku sedmerih poslancev. Po „Slov. Gosp.“

Deželni zbor Kranjski.

V 7. seji 5. dne t. m. je deželni glavar najpred naznanil, da je naš domorodec dr. Ferd. Zupančič, kurator Knaflnove ustanove za Kranjske dijake, na Dunaji umrl 23. dne u. m. Vsi poslanci skažejo sožalovanje s tem, da se vzdignejo iz sedežev. Potem naznanja deželni glavar, da je vlada potrdila od deželnega zbora sprejeto povikšanje oskrbovalne takse v Ljubljanski bolnišnici od 60 na 70 krajc. v 3. razredu, na 1 gold. 60 kr. v 2. in na 2 gold. 50 kr. v 1. razredu. — Gospodarskemu odseku se izroči prošnja občincev iz Škrila, Gornjega in Spodnjega Gola zaradi podporine za dovršena dela na cesti, potem prošnja občine v Kranji za napravo odgonske postaje na Koroškem Jezeru in prošnja občine v Škofji Loki za napravo odgonske postaje na Trati. — Dr. Razlag predlaga, naj deželni zbor sklene: „da se zboljšajo razmere ljudskega šolstva na Kranjskem in da se v okom pride nevarnosti preseljevanja znatne množine učiteljev v sosedne dežele, zato se naroči deželnemu odboru, naj potrebna sredstva in pota prevdarja in v prihodnjem zborovanju o tem poroča in nasvet stavi.“ Ta predlog bode dr. Razlag vtemeljeval v prihodnji seji. — Dr. Poklukar in 11 družnikov interpelira c. k. vlado, ali jo je volja, po vsi moči skrbeti za to, da se odškodovanje za gozdne in pašne pravice opravičenih Blejskih in Bohinjskih sosesk nemudoma izvrši in da se do tod gozdno nadzorstvo ne bo vodilo v škodo pripoznanih pravic seljanov in v škodo kmetijstva in živinoreje teh krajev. — Drugo interpelacijo je stavil baron Apfaltrern z 25 družniki, namreč: ali je c. kr. vladi znano, da so napadni tisti uradni zapisniki o miljskih daljavah, ki služijo za podlago pri odmerjanju potnih stroškov c. kr. uradnikov in služabnikov, in ali jo je volja, popraviti te zapisnike. — Vladni zastopnik obljubi, da se obravnavalo bode o tej interpelaciji. — Potem obveljá načrtana postava o napravi novih zemljiških knjig in o notranji uredbi teh knjig. Dr. Razlag je nasvetoval: ako se večina sosednih dežel Štajarske, Koroške in Primorskega izreče za skupno obravnavanje

Iz vsega je očitno, da ne bode veliko kruba iz te moke, in da si bo vlada nekoliko prijateljev naklonila, še več pa sovražnikov na glavo nakopala.

Lepoznanske stvari.

Dvojni sveti večer.

Novelica, po E. svobodno posnel Josip Lavčičnik.

(Dalje.)

II.

Čez dolgo, od zatémnelo-brleče lučice slabo-razsvitljeno hodišče, iz katerega so držali vhodi v posamesne jetniške sôbice, smuknila je plaho urno zdaj šibka ženska podoba, bolj podobna nočni prikazni kot živemu bitju. In kdo bila je ta stvar? Kdo druga, kot **Mina**, nadjetničarjeva osemnajstletna hčerka. Silno trepetanje njenega srca bilo bi skoraj lože čuti nego nagli koraki njenih tihih stopinj. Ljubezen podžgala jo je bila k odvažnemu, ali neizrekljivo drzovitemu in nevarnemu podvzetju; ni čuda toraj, da jej je trepetajoče srce tolklo tako močno, kakor bi hotlo jej razgnati tesno prsno bivališče. Koliki smrtni strah pa jo še le spreletí, ko se konec hodišča hoče izpustiti naglih korakov po tamnih stopnicah, in se jej tû pomolí nasproti kot ponočna pošast nepoznana moška glava. Da jej ni strah zaprl besede, glasni krik bi bil naznanil po žalnih prostorih njeno neizrekljivo zgrozjenje. Misel pa, da bi to utegnil biti njeni lastni resnobni in osorni oče, oplašila jo je še bolj, in obledela je še bolj memo poprej.

„Ne bojte se, gospodičina Minka!“ — spregovorí natihoma zdaj njej znani glas, po katerem je spoznala podjetničarja Smoláč a — „zagotavljam vas, da nisem nič videl.“ Minka se pláha strese; zlasti pa so jo zadnje besede vrezale v srce prav kot dvobrušen nož. Osupnjena in vsa sama iz sebe reče: „Jaz vas ne umem, kaj da menite.“ „Zagotavljam vas še enkrat, gospodičina, da nisem videl nič“ — nadaljuje Smoláč bolj natihoma, pa z dvoumno zategnjenim povdarkom. „Vendar, zlata deklica! v tem trenutku sva čisto sama, — hočete vsaj nocoj spregovoriti z menoj par besedi?“ — Pri teh besedah prijel jo je za belo mrzlo roko, katero mu je vendar jaderno odtegnila, in med besedami: „zdaj ne utegnem“ — smuknila je urno in trepeča po tamnih stopnicah.

Podjetničar ostal je kot poparjen na zgornji stopnici, in zaobrnil se polagoma, kakor da bi se hotel napotiti za deklico. „Zdaj ne utegne!“ — zamrmrá sam pri sebi, in glas njegovih besed donel je kot britki srd; — a, čakaj le, bodeš že še utegnila, morebiti prej ko misliš. Al! — kaj je zdaj početi? Ako vnese gospodič srečno peté, utegne imeti to tudi za mene slabe nasledke; — ako pa zabranim beg, potem mi bo Minka zaprisežena sovražnica, za vselej ošane za me zgubljená, in, kakor dozdej, tako bom gledati moral tudi še zanaprej vsak dan, kako mu namesti očeta donaša jedila in se prijazno pomenkuje ž njim, kar mi vselej srce zavbrne v prsih. Bolje je toraj, ako gré gospodič rakom žvižgat, kajti ž njim ima komedija svoj gotov konec. Da ga zopet vjašijo in potem vtaknejo v kako drugo še hujšo luknjo, je brez dvóma; ako ga pa tudi ne dobijo več v pest, menda ona ne bo dirjala za njim v daljni svet.

III.

Med tem je bil naš jetnik varno razvozljaj ravno- kar prejeti zavitek, in glej: dolga, v roč zvita vrv in ostrobrušena pila iztakljata iz njega. Skoraj da ni od

veselja zaukal; — al kmalu se zavé svoje jako nevarne situacije. Tresé se na vseh udih deloma od radosti in hrepenenja po zlati prostosti, deloma pa tudi od negotovosti svojega nameravanega početja, pozdravi orodje svojega upanega bega, potem pa ga varno skrije pod slamnico svojega trdega ležišča. Z veliko nepotrpežljivostjo preganjal je zdaj trenutek za trenutkom; v neizrekljivem dolgočasu poslušal je pikanje lesnega črviča, ki je v napol polomljenem stolu marljivo opravljal svoje počasno vkončavno delo; — ura pa, ki mu je od bližnjega stolpa oznanjevala čas, je nocoj ne- skončno mudno opravljala svoj posel. Vsaka četrtnika dozdevala se mu je cela večnost. Poslednjič so zapeli harmonično-doneči glasovi zvonov, ki so klicali pobožne vernike v cerkev, našega jetnika pa k njegovemu rešilnemu delu. V naglici seže po pili, ter nastavi jo s trepetajočo roko na močno železno omrežje, ki je oklepalo okno zapórne izbice. Veličastno veselo doneli so zvonovi in s tem bolj kot zadostno zaduševali cviljenje orodja, ki je v silni naglosti, pa tudi z nikakor pričakovanim vspehom delalo globoke zaréze v debelo železje. S skončano polnočno cerkveno slovesnostjo dovršil je bil tudi naš znani jetnik svoje težavno delo, in zdaj mu je bilo le še čakati, kdaj se ljudstvo zopet po domovjih razide. Mrzla temna noč mu je bila tudi v tem na pomoč.

Kmalu je bilo po ulicah vse tiho in prazno, kakor na pokopališči; jetnik zarad varnosti obesi še pred durno okence svoje mrle sobice posteljno plahto, zatem jaderno stopi k oknu, odzdigne s krepko roko odpiljeno železno omrežje, postavi ga tiho k tlam; potem priveže en konec vrvi za močni železni štemelj, z drugim koncem se zarad varnosti opaše in pogleda še enkrat doli na cesto, ali je vse varno ali ne. Žive duše je ni bilo nikjer; le malo svitlih zvezdic, katere je bila prižgala sveta noč v svečáni spomin velikega praznika, blisketalo se je skoz gosto-temno meglo kot blede lučice na visocem firmamentu. Zdaj se mladeneč pokriža ter varno se začne spuščati s strmoglave višine po močni vrvi navzdol. Polagoma, vendar srečno bližal se je dnú, in poslednjič stopil je, neizrekljive radosti poln, na zmrznjena, od bliščecih znežink posrebrnjena tla. Rešen je, — dá, resnično, rešen je! —

(Dalje prihodnjič.)

Deželni zbori.

Deželni zbor Koroški.

Direktne volitve poslancev v državni zbor so za trenutek pokukale tudi v naš deželni zbor. Katol. konšt. društvo in društvo „Trdnjava“ sta namreč izročila deželnemu zboru peticijo, naj prevdari nasledke direktnih volitev za deželo Koroško. Se ve, da je jur. politiški odsek deželnega zbora predlagal, naj deželni zbor to peticijo s tem reši, da je ne vzame v obravnavo.

Te prilike se je poslužil poslanec Einspieler kot izročevalec omenjene peticije, da državnoppravna stranka, katero on zastopa, ne more glorijske peti direktnim volitvam. Ker ni bilo časa dovolj več, je le na kratko podpiral trditev svojo, rekši, da so direktne volitve škodljive: 1) državi, kajti Avstrija je postala na podlagi federalistični, na tej podlagi je postala velika in mogočna; federacija je tedaj zgodovinska in bistvena državna ideja Avstrije; — direktne volitve so škodljive deželi, kajti ena najvažnejših in najlepših pravic, ki se je Koroški deželi povrnila po nepreklicljivi oktoberski diplomu, pravica namreč, poslance svoje pošiljati v državni zbor, se je vzela deželi; — direktne volitve so dalje škodljive 3) katoliški cerkvi, kajti v ve-

in skupnost“ („Vereinigung und Zusammenbehaltung“) oni razodevajo dalje, da nasledni red je njim in njihovim potomcem na dobro, in to posebno za to, ker se opira na Bogu dopadljivo pravico in največo pravednost, in ker (in to najbolj povdarjajo) so od presvitle rodbine Avstrijske tej vojvodini Kranjski že pred več sto leti milostljivo dodeljene svoboščine in pravice. Ker name ravani red nasledstva se z deželno pravico popolnoma vjema, zato je deželni zastop hotel, da se sprejme eno glasno in z odkritosrečno potrditvijo. Konečno je deželni zastop v tej adresi prosil cesarja, „naj vsled §. 9 oporoke Ferdinanda II. blagovoli tudi vprihodnje vzdržati vse zvesto-ponižni vojvodini Kranjski premilostno dodeljene svoboščine, milosti, davščine, tudi pravo in pravice.“

Ko so bili vsi deželni zastopi Avstrije zaradi „nameravanega nasledstva“ zaslišani („abgehört“), je dotična „resolucija“ cesarske vlade bila za notranjo Avstrijo o nasledstvu vladarstva narejena in podpisana (datirana) iz Grada 7. februarja 1726. leta. Ta „resolucija“, katera naznanja potrjenje cesarjevo, je kmalu potem došla Kranjskim deželnim stanovom in v deželnem zboru Ljubljanskem je bila 16. marcija 1726 na znanje vzeta.

Če si tedaj vse te dogodbe in vsa ta cesarjeva pisma pred oči stavimo, je pač vsacemu jasno, da so posamesnim deželam Avstrijskega cesarstva slovesno zagotovljene bile njihove pravice in svoboščine, — da tedaj oktoberska diploma je res pravi in nepreklicljivi izraz zveze med vladarji Avstrijskimi in posamesnimi deželami, in da po takem oni centralizem, ki vse dežele in vse deželne pravice v en koš meče, nikakor ni opravičen, ni pravičen, ni postaven, in stvarjen je le po prenapetosti nemški, katera le tako gospodovati more posamesnim deželam.

Če je cesar sam prišel tudi v majhne dežele, kakor ste Koroška in Kranjska, in je on prisegal, deželam pustiti njihove „pravice in svoboščine“ in so deželni zastopi mu prisegali zvestobo in udanost — no, ali ni to najlepša zveza med vladarjem in narodi? ali ni to federalizem, ki ga dandanes povdarjamo za ono vladino obliko, ki edina utegne pomiriti vse narode Avstrijske, kar so Kranjski deželni stanovi že takrat dobro vedeli, ko so v adresi svoji 19. junija 1720. leta cesarju Karolu VI. pisali tako-le: „womit nicht allein Land und Leute allerklugist regiret und allen inneren Spaltungen vorgebogen, sondern auch denen fremden und ausländischen Invasionen und Anfechtungen mit bestmöglichster Macht gesteuert wird.“

Zato vsacemu pravemu Avstrijancu oktoberska diploma ostane sveto pismo.

Lepoznanske stvari.

Dvojni sveti večer.

Novelica, po E. svobodno posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

IV.

Sveti večer 1849. leta je. Visoki nebesni obok opét je z neizmernimi svitlimi zvezdami, ki se z razsvitljenimi okni mesta G— kakor za stavo poskušajo, kdo bode slovesneje migljal veselemu spominu svojega na nocojšno noč rojenega Stvarnika. Povsod vladala je radost, pobožno in nekaljeno veselje. Le najmanjše hišice oddaljenega predmestja ognil se je ta nebeški dar; namestu Jezuška v jaslicah in njegovega blagoslova vladal je ondi hudobni duh razprtije in nemira. Tukaj namreč

bival je nekdanji, svoje dobre službe odstavljene nadjetničar, ki je ravnokar svojo hčerko osipal z britkimi besedami. Minka je sicer imela zakrite svoje oči z rokami; al potoki solzá, ki so se jej vdirale čez obraz in po obleki, svedočili so več kot dovolj, kako globoko jej segajo očetove ostre besede v srce. Njen obraz bil je sicer še vedno krasen; al bledest njegova svedočila je hude dušne stiske, ki so jej že dalj časa trle moči, dušne in telesne.

„O oče! o mati!“ — djala je zdaj z žalnim glasom — „se nisem li še zadosti spokorila; nisem li dovolj trpela zaradi tega, kar pravite vi, da je zagrešila neizrečena lahkomišljenost in nespamet moja? Le Bog sam gori v višavah vé, koliko sem trpela, in kak hud boj bojevala sem pred letom na nocojšno sveto noč; — le On more prešteti tisoče in tisoče vročih solz, katere sem pretočila od tačas; Njemu samemu je znano, kolikokrat sem ga že v srcu odpušenja prosila zaradi velike nesreče, v katero sem vaju pripravila zoper voljo mojo. Nisem li tudi delala — — —“

„Vse res, vse res!“ — jej seže togotni oče v besedo; — „al ravno ker vidiš, da se čez mero mučiš in doli devaš, ravno zaradi tega hočem, da je teh reči enkrat konec!“

„Oče, ljubi oče!“ — odvrne boječe Minika, „vsaj veste, kako svečano obljubo storila sem ono osodepolno noč, in katera me veže do zadnjega zdihljeja življenja.“

„Čenče!“ — zakriči zdaj srditi oče — „same gole čenče so to, ki tičijo v možganih kake prismojene romanske junakinje, v glavi razumne deklice pa ne veljajo tudi piškavega oreha ne. Gladki njegov obraz omamil te je neumno siroto; sanjala si, da si bo, ako mu pripomoreš k begu, osvojil celi svet, potem pa ga delil s teboj. Kje, vraga! pa tiči zdaj ta mladi junak svobode in njegova čast? Cesar je že davno oklical splošno pomilostenje za vse politiške grešnike in begune; al od tvojega viteza ni duha ne sluha. Zdaj imaš vsaj dokaz, koliko so vredne zvestobne prisega taci capinov. Najpred zavrti norčavi deklici možgane, da pozabi očeta, mater, službeno zvestobo in dolžnost, ter da primore mu k begu, potem pa jej pokaže fige in ni ga več!“

Minka se britko solzi pri teh ostrih očetovih besedah. Kaj tudi jim je hotela vgovarjati na to; saj je morala spoznati sama, da so skoz in skoz resnične. — Koj za tem nadaljuje oče: „To ti je Smoláč ves drug mož. Sam sicer nisem nikoli veliko maral za-nj; al zdaj sprevidim, da je zvesta duša, ki te res rad ima in se ne dá odgnati, akoravno si ga že večkrat, kakor kmetje sramotno pravijo, „po pasje“ odpodila. Pustil ti je čas, da si se sama lahko prepričala o tvoji zmoti in praznih upih; vedno še ti ponuja svojo prijaznost in pošten zakon, akoravno vidi, da je največi praznik v tvoji pratiki nezvestega tvojega zaročnika imé, sveti „zastonj-ga-čakaš“. To gotovo niso mačje solze. Vrh tega je Smoláč vsled bogate dedšine postal premožen mož, kar za naše siromaške okoliščine gotovo ni kaka malenkost. Sploh, on je storil vse za te, in hoče tudi še dalje storiti. Molčal je zoper svojo dolžnost, in to edino le zaradi tebe, to je, ker vé, da takih nadjetničarjev nikjer ne morejo rabiti, ki z lastno roko pomagajo zreliim tičem v beg. Glej, taka zvesta duša je Smoláč!“

„Oče! oče! Vi Smoláča slabo poznate“ — zavrne zdaj ihtijoča Mina; — „on je zvít, potuhnjen človek, in mene je strah njegove ljubezni. Vi ne veste, kako mi je izprva pretíl, da bo ugonobil in pomandral mene in vas, ako mu ne podam roke v zakon. Le edino to ga je bilo oplašilo, ker sem mu očitala, da je on stokrat bolj kriv kot vi, ker je vedel za beg, a ni spolnil

pri tem svoje dolžnosti. Še le po teh mojih besedah napel je milejše strune, ter postal krotkejši; vendar pa ne grem besedi nazaj, da edino on je vas s svojimi zvitimi besedami pri glavni obravnavi pokopal, da so vam vzeli dobro službo“.

„Beži! beži! tévlja! kaj mi boš sanjala o tem še dalje“ — zarevska togotni oče. „Stokrat že sem te tvoje zvijače poslušati moral. On te resnično ljubi, in to je že dostikrat dovolj jasno dokazal. Po zakonu ž njim si dobro preskrbljena; pomagano je za vselej tebi in nama z materjo. Čas je tedaj, da si nocojšni sveti večer bolj modra memo danes pred letom, in da bode potem za nas vse tudi veselja poln. Smoláč pričakuje ravno nocoj določnega odgovora; jaz pa grem, in ga mu tudi koj zdaj-le nesem.“

Pri poslednjih besedah seže bivši nadjetničar po plašču in klobuku. Minka, ki je dozdej vsa vničena sedela v tamnem kotičku tesne sobice, šine zdaj, od najhujše dušne borbe nadvladana, kvišku; potok vročih solzá zalije jej oči, in objemši očeta z obema rokama zgrudi se, vsa omamljena srčnih bolečin, pred njim na kolena, in s presunljivim glasom zavpije: „Oče, ljubi moj oče! pri izveličanju svoje duše vas prosim, ne hodite; vsaj nocoj nikar!“ — Tudi mater presune ta žalostni prizor, in ko tudi ona zažene glasen jok, pribeži Minka k njej, pritisne svoje žalosti prevzeto obličje na njeno naročje in prebritko zakliče: „Mamica! oh zlata mamica moja, prosite vsaj vendar vi očeta za-me!“

Oče stal je, deloma ginjen sočutja, pa hkrati tudi zavzet hude jeze, ne vedši, kaj bi počel. „Babe! vse ste si enake!“ — srdito zagromí. (Kon. prih.)

Slovstvene stvari.

Opomba o „Pratiki za leto 1874.“

V prvih iztisih letošnje „Pratike“ se pri luninih spremeni nahajajo nekatere napake v tem, da so ti spremeni med vremenskimi znamenji stavljene skozi in skozi za 3 dni prepozno, in je tudi zadaj pri spremeni po mesecih sostavljenih — peti spremen meseca novembra, in to zadnji krajec 30. dne ob 8. uri 18 m. zvečer izpuščen. Konečno je tudi sv. Frančišek S. bil napačno stavljen na 5. dan, mesto na 4. dan oktobra.

Vse te napake so se koj popravile, ko so pratikarji napake zapazili, in od srede novembra meseca so se že oddajale popravljene „Pratike“, ki se tudi zdaj še dobé v Blaznikovi tiskarni na Bregu v Ljubljani. Po smrti večletnega pratikarja gosp. župnika Blaža Potočnika se je novim prvič vrnila napaka, katera se ne bode več ponovila.

Deželni zbori.

Deželni zbor Goriški.

Prvo sejo po praznikih je imel naš deželni zbor 7. dne januarija, in ta je bila 8. sedanje sesije. Naši poslanci so postali jako praktični in trezni in govorijo manj, ko morejo; vse se poprej v odsekih poravná in zgotovi tako, da javne debate skor nikoli ni. Tudi občinstvo se je že menda naveličalo hoditi poslušat govore „za parado“. S tem pa ni rečeno, da se stvari sploh ne obravnavajo temeljito; poročila poročevalcev odsekovih so v nekaterih zadevah prav jedernata in temeljita. — Sej vseh skup je bilo 13; poslednja 17. dne t. m. zvečer. — Važniše ali vsaj glasovitiše reči, ki so se v 5 sejah po novem letu razpravljale, so te-le: Vlada je vprašala: koliko bi plačala dežela za cesto, ki bi se imela delati po Sočki dolini od vasi Soča do

Trente (na Bovškem). Če namreč dežela za njo kaj pripomore, bi dala tudi državna blagajnica svoj del. Poslanec Winkler je nasvetoval, naj bi se cesta ob enem za skladno (okrajno) izrekla, pa mu ni obveljalo, dasiravno mora to biti, ako se hoče, da dežela in Bovški okraj za omenjeno cesto kaj dá. Po poročevalčevem (deželno-odbornem) nasvetu bi dala dežela 4000 gold. Sicer pa je izročena vsa ta stvar posebnemu odseku v nadaljen pretres. — Sprejeta je postava (por. Winkler) zadevajoča obrok za naznanovanje pravic podvrženih zemljiščno-odvezni uravnavi, in pa stroške za dotična uradna opravila po preteku za naznanjenje odločene dobe. — Občno pozornost sta zbudila odgovora na dvoje senzacionalnih interpelacij. Prvi interpelaciji zastran dozdevnih nepostavnosti v cenilnih komisijah od strani vladnih organov in zastran previsocih cenitev zemljišč — je odgovoril vladni komisar, da vlada ni nič zvedela o kakih nepostavnostih, da vzame na-se vso odgovornost za delovanje svojih organov, dokler se vjema s prav tolmačeno postavo — z eno besedo — interpelacija je po vsem odbita. Drugi interpelaciji zastran deželnega šolskega sveta se glasi odgovor blizo (po mislih) tako-le: Ministerstvu ni nikdar na misel prišlo, dotakniti se samostalnosti tukajšnjega deželnega šolskega sveta. Tisti ud izmed dveh iz učiteljstva izbranih, kateri opravlja ob enem tudi opravila dežel. šolskega nadzornika, ostane, kakor je bil dosedaj; vendar pa ima po §. (ne vem, po katerem) vlada oblast, poslati sem tudi še kakega drugega nadzornika, ki bi imel v sejah deželnega šolskega sveta samo posvetovalen glas. Ker je pravi prvosednik Goriškega deželnega šolskega sveta cesarski namestnik Primorski, zato je primerno, da on vse vé, kar se v Gorici godí, in da ima tedaj tudi administrativnega referenta pri sebi v Trstu. Sicer pa da mora deželni zbor sam temu pritrditi, da bi bilo bolje, ko bi se nadzorstvo razdelilo med več oseb, katerih ena bi imela pod seboj ljudske šole, druga realne predmete in tretja humanistične predmete srednjih šol. — Po tem odgovoru vemo zdaj toliko, ko prej; ne vemo, ali se vlada umika s svojimi projekti (združenjem vse šolske oblasti v Trstu), ali pa dosego svojih namenov še nadalje namerava. — Dr. Deperis je brž nasvetoval, naj se ta vladin odgovor izroči posebnemu odseku v predvarjanje, kaj je treba vsled njega storiti. — Ker že o šolskih rečeh govorim, naj povem, da so se v eni poznejih sej obravnavale neke prenarredbe ljudsko-šolskih (deželnih) postav sosebnó z ozirom na zalaganje stroškov. Nekateri stroški (na pr. za zidanje in vzdržavanje šolskih poslopij, za šolske priprave itd.) bi se naložili po novih §§. šolskim občinam samim, namesti vsemu šolskemu okraju kakor zdaj. Dalje so se naredili samo trije razredi šol, 4. je odpadel. Plače učiteljske bi bile 400, 500 in 600 gold. s petletnicami; vodje ali nadučitelji večrazrednih šol bi dobivali po toliko in toliko odstotkov od redne svoje plače, kot službeno doklado. Čudna debata se je vnela zaradi §., ki govori o ženitvi učiteljev in možitvi učiteljic. Poročevalec Deperis je hotel, naj imajo tudi učiteljice pravico možiti se (z dovoljenjem — se ve, da — dež. šolskega sveta) — češ, da je to primerno samo na sebi in liberalno. Ugovarjal mu je Dottori; navajal je prav tehtne razloge proti moženju učiteljic, na priliko, da bi zanemarjale svoje materine dolžnosti doma itd. Nerazumljivo je pa to, da najtehtnišega vzroka ni niti on, niti kdo drugi zadel, kateri je menda ta, da — kdo bi učiteljico namestoval, kedar bi bila porodnica? Da so v Italiji v nekih zavodih ravnateljicam postavili za pogoj to, da morajo biti omožene, prihaja od tod,

iger gosp. Aléšovec, ki je do zdaj spisal, poslovenil in predelal že čez 30 iger večih in manjših, dramatičnemu društvu vložil 5 izvernih iger: „Očetova kletev“, žaloigra v 5 dejanjih, „Sirota“, resna igra v 4 delih, „Sad modêrnih zavodov“, resna igra v 3 delih, „Blazen“, smešna igra v 3 delih in „Francozi v Kamniku“, zgodovinska igra v 3 delih; dalje tudi opereto „Čarovnica“ v 2 delih, z namenom, naj bi se kakemu komponistu izročila, če je tekst njen za kompozicijo pripraven. Vse te igre, pregledane po prejšnjih odbornikih, niso bile za gledališke „smeti“ pripoznane in posebno hvajljena je bila prva, ki slika naravno življenje našega ljudstva; zdaj pa jih je pisatelj, kateri jih noče dati svojim očitnim nasprotnikom v presojevanje, nazaj vzel, naprej vedé, da jih zavržejo kot „strašansko slabe“ zato, ker pridejo iz njegovega peresa; ne izroči jih tedaj več dram. društvu, dokler je sedanji odbor.

Po vsem tem pa vprašamo: s kako pravico pridruže odbor občinstvu igre, katere bi po vsem, kar se sliši o njih, gotovo bolj dopadle občinstvu, kakor puhli izdelki pisateljev Germonikove ali prestavljalcev Železnikarjeve vrste? Če se bo čakalo, da bo kak korifej „mladoslovenskega“ pisateljstva kaj spisal, treba bo Metuzalemove starosti. Dolgi jezik in široka usta niso še nikoli ničesa vstvarila. Ko je deželni zbor Kranjski razpisal nagrade za slovenske gledališke igre, misliti se je smelo: no! zdaj bodo Stritarji e tutti quanti nekdanji „Zoričani“ vsuli cele kupe svojih del na dramatično polje, ne zato, da bi vgrabili nekoliko desetakov, ampak zato, da bi kot „velikani“ dramatičnega Parnasa rešili čast slovenske Muze in drugim „bornim“ slovenskim pisateljem kazali, kako se pišejo gledališke igre; al zmotili smo se! Nobeden teh vitezov se ni upal prikazati v dramatičnem turniru. Se ve, da je lahko pisariti zabavljive „sonette“ in dokazovati, da je bil Prešern neumen, ker se ni pisal Preširen!

Pa tudi občinstvo je zgubilo veselje do društva pod tako odborsko večino. Dokaz temu so nekatere predstave, pri katerih bi človek po praznih prostorih prav lahko plesal. Vse sloni na gosp. Nollijeveh ramah, ki bi moral res pravi Atlant biti, da bi bil takemu bremenu zmirom kos. In oni odborniki, namesti da bi ga podpirali v težavnem njegovem poslu, zabavljajo pridno po svojih časnikih čez igre, predstave in njega, da! ni jih sram, celó sikati pri predstavah. Če so igre same po sebi slabe, zakaj odborniki tega poprej ne vedó in ne zabranijo predstave? V časniku potem se vsesti na visocega vranca za „parado“ po Zarnikovi metodi, to, gospôda, ni skrb za domačo reč! Tako, se vé da društvo ne more napredovati, čeravno je „napredek“ vaše lažljivo geslo, in če se večina sedanjih odbornikov, kakor so dr. Zarnik, Jurčič, Levstik, dr. Vošnjak i. dr. ne odpovedó svojemu društvu pogubnemu poslovanju, bomo v kratkem času šli za pogrebom društvu, in tem odbornikom bo pripadala zasluga, da so ga pokopali, kakor so pokopali že marsikaj narodu koristnega.

To spregovoriti zdelo se nam je ravno zdaj potrebno, ko vidimo, kako slabo so obiskovane večidel slovenske predstave in je „Slov. Narod“ še tako predrzen bil, očitati deželnemu odboru, da namesti 4 predstav ni dovolil jih 6 na mesec dni dram. društvu. Dober kos slabega vspeha pripada nemarnosti teh odbornikov, ki so se dali voliti le zarad „časti“, pa se ne zmenijo dalje za društvo, menda zarad tega ne, ker odborstvo — nič ne nese. „Dramatično društvo“, osnovano ob času, ko še niso „mladi“ petelini peli po strehah, ima brez dvoma velike zasluge o zbujejni narodnega duha, toraj nimajo „mladiči“ nikakoršne pravice vgonobiti ga, kar po vsem rečenem nameravajo. Kaj neki jim je storila

mati Slovenija, da jo neprenehoma preganjajo in jej škodujejo, kjer koli le morejo?

Politične stvari.

Kako je Bismark, sovražnik kristjanske vere, leta 1849 mislil in govoril o verskih zadevah.

Bilo je 15. novembra leta 1849, ko je sedanji knez Bismark, takrat le še pl. Bismark, v Pruskem deželnem zboru pobijal načrt postave civilnega zakona. Zanimivo utegne biti našim bralcem, zvedeti iz njegovega govora glavne točke, tako le se glaseče:

„Ne morem verjeti, da bila bi naloga postavodajstvu, prezirati to, kar je ljudstvu sveto. Marveč je moja misel ta, da — če postavodajstvo hoče ljudstvu učenik in voditelj biti — mora zvesta naloga njegova biti, delati na to, da se življenje ljudstva v vseh razmerah trdno opira na palico vere in blagoslovenjene, — ne pa, da bi to palico kot nepotrebno pritkino svojega življenja po vladnem ukazu od sebe vrglo in tako spoštovanje cerkve in verskih naprav spodkopalo tam, kjer je to spoštovanje v življenju ljudstva globoke korenine pognalo, in to v takem času, ko se je ljudem, ki nobene vere nimajo (Freigeister), pa se „omikane“ (gebildet) imenujejo, posrečilo, svojo nečimurnost do vsake pozitivne vere cepiti v srca občinstvu s tem, da rekó, da le ostri bajonet stoji med hudodelnimi strastmi in mirnim ljudstvom in da vojska vseh proti vsem res ni prazna domišlija.

Če se ljudstvu ena njegovih starodavnih kristijanskih glavnih pravic za drugo jemlje, — pravica vladanemu biti od kristijanskih svojih viših pastirjev, — pravica svojim otrokom v šolah, v katere pošiljati otroke, in katere zdrževati je dolžnost kristijanskih starišev, zavarovati kristijansko izrejo, — pravica, po kristijanskem običaji in po svoji veri v zakon stopiti brez odvisnosti od konstitucionalnih ceremonij, tedaj po vsem tem upam vendar doživeti še to, da se bode norčava ladija časa razbila na skali kristijanske cerkve, kajti še stoji v ljudstvu vera na razodeto besedo Božjo trdneje, kakor vero na izveličavno moč kakoršnega koli paragrafa ustave naše.“ —

Tako je govoril Bismark leta 1849. Takrat se ve da je bil le preprost Prusk žlahčič, danes je knez in nemškega cesarstva kancelár.

Vendar mislimo, da mu te njegove lastne besede iz leta 1849 šumijo včasih po ušesih, vsaj vidi, da je danes prav on tisti, ki „norčavo ladijo sedanjega časa“ žene na skalo katoliške vere!

Za Boga milega! to so vam značaji, da je sramota! — to so vam izdajalci samega sebe! — to so vam politični petelini, ki se sučejo zdaj sem zdaj tje, kakor jih strast suče! Kar je trdil kot mož zrele pameti, to zatajuje zdaj šepasti starec, ki z eno nogo že stoji v grobu!

Lepoznanske stvari.

Dvojni sveti večer.

Novelica, po E. svobodno posnel Josip Levičnik.

(Konec.)

V.

V tem hipu potrka nekdo na okno. Oče hití tje, odpre mala v okno vdelana vratica, in na neko v izbi

nerazumljeno vprašanje odgovori: „Da, to sem jaz; — zapovédite?“

„Bodite tako prijazni, mi odpreti; imam neko sporočilo do Vas“ — odgovori neki miloglasni ženski glas.

Oče zapre malo okence, ter hiti v vežo, da bi odprl duri; memogredé pa reče: „Minka! zdaj pa le prijenjaj z svojo kremžo; nekdo pride.“

Jokati ne smela bi se milovanja vredna deklica, ki je bila zavzeta neizrekljivih srčnih stisk in britkosti! Vsa plaha tresla se je enako drobni šibici ob valovih dereče reke, kajti družega ni mislila, nego to, da je pristjéni Smoláč zopet poslal kako moro z novim neslanim sporočilom. Med tem je mati poskušala, Minko s srčnimi besedami vtolažiti.

Kmalu bil je oče zopet v sobi; ž njim stopila pa je tudi skoz duri okusno opravljena, zimskega mraza z dragocenim kožuhom dobro obvarovana gospá. Spremljeval jo je njen strežaj, zavrit v dolg plašč.

„Vaši blagi hčerki veljá prav za prav moje nocojšno obiskanje“ — spregovori zdaj gospá; — „jo li najdem pri domu?“

„Tukaj-le je“ — odgovori začudeno oče ter kaže v pol tamni koticék, kjer jer je stala Minka, naslonjena ob svojo mater.

„Pridi bliže, Minka!“ — veleva nekako osupnjeni oče. S pobešenim pogledom se hčerka primikuje, mater rahlo z roko za seboj potegnivši. Gospá s pozornim očesom pregleduje zali šibki život in lepo blede obličje deklice, ter reče: „Minka, kakor je videti, Vi nocoj nimate veselega svetega večera. Kako to?“

Minka, ki je kot marljiva in jako umetna vezílja poznala mnogo imenitnih gospá po mestu, ter od njih zato tudi pogosto iskana in obilno z naročili počislana bila, mislila je, da jo tudi ta išče v zadevi kakega dela; enacega mnenja sta bila tudi oče in mati. Predno vendar deklica na ogovor imenitne gospé odgovoriti more, že se vtakne oče vmes, povzame besedo, ter naglo reče: „Milostljiva gospá! ravno obravnamo, naj bi se omožila, in vzela si v zakon nekega vrlega, premožnega poštenjaka; al brani se zoper to z rokami in nogami. Je li to modro?“

Deklica se ozre zdaj na ptujko, in le ta vidi trepetati v njenih živožarečih očéh svitlo se bliščečo solzico. Kot rahločutna gospá prezrla je besede nadjetničarjeve, pristopi bliže, prime deklico za roke in pravi: „Stopite bliže, dobro dete; povelje imam, izročiti Vam mal božičen darek.“ Pri teh besedah pomigne strežaju, ki je pri poslednjih besedah gospé vzel izpod plašča malo polikano skrinjico posebno umetnega dela, postavil jo na mizo, potem pa stopil zopet za duri.

Minka je videla, da v mestu je neko društvo plemenitih gospá, ki so si postavile nalogo, vsako leto na sv. večer odlično marljive deklice obdarovati z malimi božičnimi darovi; tudi to jej je bilo znano, da so posamesne družbenice pogostoma oddajale take darove lastnoročno dotičnim deklicam. Akoravno je nocoj že toliko grenkega pretrpela in toliko vročih solzá pretočila, so jo vendar besede ptuje gospé nekako prijetno ganile, in rodile jej v srcu neko radostno čut. Al nenadjanemu veselju imelo je slediti še vse kaj družega. Gospá pritisne neki gumbiček v pokrovcu skrinjice, hipoma odpre se ona na vse štiri strani, in sprelepe male jaslice jako dragocenega in umetnega dela pokazale so se pred očmi osupnjenih nadjetničarjevih. Mati z glasnim začudenjem razodene svoje veselje; Minka gospó začudeno pogleduje, pa ne more je spoznati. Je li njeno solzno oko tega krivo?

„Stopite bliže, ljubi otrok!“ — reče jej — „in oglejte si dobro te-le tri pastirčke, ki nesó mlademu Jezušku svoje darove“.

Minka si molčé obriše solzne oči, in pogleda bolj na blizo pokazane pastirske kipiče. Al kaj vidi? Eden nesel je v rokah malo zlato pilico; drugi pa je čez ramo imel v kolobarček zvito vrstico iz zlate strune. Kot ostrobrušen nož presune ta pogled Minkino srce, in kri jej zažene zagorelo rudečico v lica. Ko pa pogleda še tretjega pastirčka, ki je imel malo krošnjico na ramah, vidi, da nosi na njih fotografijo zalega mladčca v zlatem okvircu. V tem hipu zapustijo deklico moči, nezavednost jo napade, in ravno se jame zgrudevati, ko strežaj odvrže klobuk in plašč, nagloma priskoči, ter s presrčnim klicem: „Minika, moja prisrčna Minika!“ stisne jo v svoje naročje. — Bil je on, nekdanji jetnik, rešen po roki nadjetničarjeve Minike zapora, zdaj pa pomilosteni plemenitnik, ki je z materjo svojo vred hotel veselo obletnico napraviti nadjetničarjevi družini, ki je zarad njega v nesrečo prišla.

Primši zdaj nježno-belo desno roko Minkino živahno reče: „Predraga moja mati, gledite, to je tista ročica, ki mi je nocoj pred letom prinesla najdražji dar — orodje rešitve iz strahovite temé živega groba.“

Gospá prime molčé deklico za roko, obrne se k starišem, ter pravi: „Smem li položiti to ročico v roko mojega edinega sina, ki se je ravnokar vrnil iz daljne Amerike na dom, in ima v last vzeti velika posestva moja? Sme prijeti nasprotno Minkina roka njegovo, da bo odslej držala za vselej nekdanjega beguna, ne spustila ga nikoli več od sebe, ter navezala si ga po vezi sv. zakona v vedno posestvo in last?“

„Se vé, se vé, blagorodna gospá!“ — odvrne osupnjeni oče; „se vé, da v vse srčno rad dovolim; naj ga Minka zdaj le ima, in naj ga trdno drží; saj je tudi on, kakor malo kdo, držal dano besedo. Božji blagoslov naj jima bode! —“

In praznovali so skupaj sveti večer v neskončni radosti, ki je ne popiše nobeno peró. In štiri tedne potem postala je Minka presrečna sopruga bogatega plemiča Ž—, in oni, ki ju osebno poznajo, pravijo, da živita v krogu svojih otrok tako srečno, da se o nju zakonu po pravici reči sme, da je sklenjen bil v raji.

Naši dopisi.

Iz Železnikov 29. jan. (Letošnja zima) tukajšnjim krajem zeló slabo služi. Stanujočimi med visocimi gorami nam je o tem času sneg potreben, da se more dovaževati oglje, ruda, lesnina za kurjavo in kupčijo, živinska klaja itd. v ravnino. Okoli sv. treh kraljev je bilo sicer snega padlo kakih 4 do 6 prstov visoko, in ker je bilo precej mrzlo, so se ljudje neutegoma poprijeli dovaževanja zgoraj omenjenih stvari. Pa kaj, ker je trpelo to le kakih 10 dni! O sv. Antonu je potegnul zopet jug, in bolj veliki slani kot snegu podobna bela zemeljska odeja zginila je kot kafra. Včeraj zjutraj jelo je bilo zopet snežiti tako, da smo mislili, da se bo le gredé nasulo do kolena visoko snega; kmalu zatem pa zabučil tako strašansko veter, kakoršnega že več let ne pomnimo. Človeka je bilo res prav groza take sile. Celi dan in tudi skor celo nocojšno noč divjal je s tako močjo, da so se kar poslopja tresla, in je le čudo, da ni še kake večje škode napravil. *) Strehe so pa razdrapane tako, da bodo imeli dotični rokodelci s popraviljanjem dovolj dela in precej zaslužka. Ta piš

*) Naj opomnim tu (kar smo že večkrat zapazili), da naši kraji so z jadranskim morjem oziroma vetrom v nekako čudoviti zvezi. Spominjamo se, da kedar je bila pri nas kaka taka sila, čulo se je tudi kmalu za tem o morskih nesrečah. Bog bi hotel, da bi se to pot to ne vresničilo! Pis.